

Фонема [p].

Графічні відповідності	Варіанти україн. передачі	Приклади	
		англійське написання	українська передача
dd	дд	Rhond dd a	Рон дд а
th	з	Ruth er ford	Раз ер форд
the	з	Bly th e	Блай з

- 1.Кашкин И.А. Для читателя – современника. – М., 1977.
- 2.Алексеев М.П. К истории написания имени Шекспира в России // Проблемы совр. филологии. – М., 1965.
- 3.Кузнецова В.И., Берёзкин В.Ф. Ранняя передача английских имён собственных //Известия Воронеж. пед. ин-та. – 1974. – Т. 170. Вopr. романо-герм. филол.
- 4.Редько В. Питер Уит в пяти лицах //Литерат. газета. – 1982. – № 42, 20 окт.
- 5.Суперанская А.В. К вопросу о практической транскрипции собственных имён стран английского языка //Топонимастика и транскрипция. – М., 1964.
- 6.Gimson A.C. An introduction to pronunciation of English. – Lnd., 1964.
- 7.Brovchenko T., Bant S. English Phonetics. – K., 1964.
- 8.Олексієнко Л.П. Основи фонетики англійської мови: Навч. посіб. – К., 1997.

О. І. Бондаренко

Евристичне сприйняття семантики іншомовних звуконаслідувань (на матеріалі української та японської мов)

У світовій і вітчизняній лінгвістиці немає, мабуть, більш привабливої та дослідженої, а з іншого боку — більш складної й суперечливої проблеми, ніж проблема звуконаслідування в мові. Їй присвячено тисячі статей і десятки монографій учених у багатьох країнах світу. А той факт, що питань звуконаслідування торкалися у своїх працях такі корифеї світового мовознавства, як В. фон Гумбольдт, Ф. де Соссюр, О. І. Бодуен де Куртене, М. С. Трубецькой, Л. Блумфілд, Е. Бенвеніст, О. М. Пешковський, О. О. Потебня, Л. В. Щерба, Р. Якобсон та ін., яскраво свідчить про їх вагомість як для лінгвістики загалом, так і для вирішення цілої низки концептуальних мовознавчих проблем, пов'язаних, зокрема, з питаннями походження мов, розвитку їх фонетичних систем, наявності взаємозв'язку між фонемами й семантикою (тобто між позначенням та позначеним) в окремих мовах і т. ін. Саме остан-

ня проблематика й стала тим загальним фоном, на якому ми спробували експериментально дослідити проблему евристичного сприйняття семантики іншомовних звуконаслідувань носіями неспоріднених — української та японської — мов. Короткий виклад деяких результатів проведеного нами лінгвістичного експерименту і є головною метою даної статті.

Щоб переконатися в тому, що погляди окремих фахівців на проблему мовної ономапоєї, і зокрема — на взаємозумовленість і взаємозв'язок між внутрішнім змістом (семантикою) і зовнішньою формою (звуковим складом) лінгвістичного знака дійсно різняться (іноді — до їх повної протилежності), достатньо навести кілька відповідних цитат з робіт відомих лінгвістів минулого і з праць сучасних мовознавців.

Ф. Соссюр, наприклад, вважав будь-яке “позначення” (тобто фонетичну форму слова) “немотивованим”, “довільним щодо свого позначеного”, з яким, як підкреслював швейцарський лінгвіст, “у нього немає жодного природного зв'язку в дійсності” (виділено нами. — О. Б.) [3:90]. Стосовно ж вигуків — однієї зі складових частин звуконаслідувальної лексики, яка вже одним фактом своєї наявності в будь-якій мові суперечить категоричному твердженню відомого вченого, Ф. Соссюр писав, що вони теж “не можуть похитнути нашої загальної тези про довільність знака”. При цьому він навіть підкреслював, що “є спокуса вбачати у вигуках безпосереднє вираження реальності, продиктоване, так би мовити, самою природою. Однак стосовно більшості з них можна заперечувати наявність необхідного зв'язку між позначеним і позначенням. Досить порівняти дві перші-ліпні мови, аби побачити, наскільки відмінні в них відповідні вирази (напр.: фр. *aïe!* і нім. *au!* “ой”)” [3:91-92].

З безапеляційністю положення, висунутого Соссюром, про цілковиту довільність і немотивованість лінгвістичного знака не погоджувався багато хто з відомих лінгвістів ХХ ст. Так, французький мовознавець Е. Бенвеніст з цього ж приводу зауважував, що “зв'язок між позначенням і позначеним аж ніяк не довільний; навпаки, він необхідний” (виділено нами. — О. Б.) [1:34]. А Р. Якобсон, що прагнув певною мірою примирити обох опонентів, у своїй роботі “Звук і значення” пише: “Всупереч тезі Соссюра, зв'язок, який об'єднує позначення з позначеним, чи, що те

ж саме, зв'язок фонем з семантикою, є необхідним. Але єдиною необхідною ланкою у цьому зв'язку є поєднання обох цих аспектів на засадах суміжності, тобто на підставі зовнішнього чинника, тоді як поєднання за схожістю (тобто на підставі внутрішнього чинника) є лише факультативним. Воно присутнє тільки на периферії понятійної лексики — в ономампоетичних та експресивних словах, таких, як “зозуля”, “zigzag”, “хруснути” і т. ін.” (виділено нами. — О. Б.) [8:89].

А ось приклади протилежних тверджень з цього питання сучасних лінгвістів, і зокрема тих, хто займається виключно проблемою звуконаслідування в мові.

Так, український мовознавець Ю. В. Юсип-Якимович у своїй статті під назвою “Ономампоея як абсолютна та семантична мовна універсалія”, яка сама по собі є досить красномовною, пише: “Дуже важливою особливістю семантики звуконаслідувань є те, що вони фонетично вмотивовані (виділено нами. — О. Б.); самі звуки становлять собою пряме наслідування відповідного явища чи дії” [7:42]. А далі він робить дуже важливий для нас висновок: “Оскільки ця вмотивованість властива більшості мов світу, то ономампоетичну (чи звуконаслідувальну) вмотивованість можна вважати семантичною універсалією” [7:43].

Саме “звукову оформленість, звукову вмотивованість лексичного значення” називає специфічною рисою звуконаслідувальних слів російський вчений М. М. Шанський [5:262].

Надзвичайно важливою для нашого експериментального дослідження евристичної семантизації іншомовних ономампоеетом мовцями є точка зору на звуконаслідувальну лексику в мовах світу німецького лінгвіста С. Ульмана, який вважає, що “між ономампоеетичними елементами в різних мовах часто спостерігається вражаюча подібність” (виділено нами. — О.Б.) [4:258].

Але далеко не всі фахівці поділяють подібні погляди щодо схожості звуконаслідувань у різних мовах світу. Так, Ю. С. Маслов, навпаки, заявляє, що “не слід думати, ніби звуконаслідувальні слова (або їх корені) скільки-небудь точно копіюють природні звуки. Дуже приблизний, схематичний характер імітації природного звучання, — на думку російського вченого, — виявляється в суттєвих розбіжностях між звуко-

наслідуваннями в різних мовах”. “Пор., наприклад, — пише він, — дієслово, відповідне російському “*хранеть*” (уві сні): латинське *stertere*, англійське *snore*, німецьке *schnarchen*, французьке *ronfler*, угорське *horkolni*, естонське *norskama*, або імітацію собачого гавкання в російській (*гав-гав!*) і англійській (*bow-wow*) мовах” (виділено нами. — О. Б.) [2:137].

Показово й те, що Ю. С. Маслов, наводячи саме ці приклади звуконаслідувань та вигуків — взяті ним як із мови людей, так і з “мови” тварин — таким чином підкреслює їх семантичну та функціонально-синтаксичну спільність. Між тим, Л. В. Щерба, наприклад, категорично заявляв, що “*немає жодних підстав, аби так звані звуконаслідувальні няв-няв* (у Л. В. Щерби рос.: *мяу-мяу*. — О. Б.), *вай-вай* і т. ін. відносити до вигуків” [6:67].

Таких розбіжностей у поглядах фахівців стосовно різних аспектів оноματοпоетичних явищ у мові можна навести безліч. Саме вони, а також наше прагнення не лише теоретично, а й практично обґрунтувати деякі принципи відбору звуконаслідувальних слів для першого японсько-українського оноματοпоетичного словника, значною мірою спонукали нас на проведення лінгвістичного експерименту, головна мета якого полягала у визначенні потенційної можливості евристичного прийняття індивідом семантики іншомовних звуконаслідувань.

Специфічною рисою лексичної системи японської мови у порівнянні з європейськими, і зокрема — з українською мовою, є велика кількість оноματοпоетичних слів, їх семантична і функціонально-стилістична різноманітність. Відомо, що за кількістю звуконаслідувальної лексики японська мова поступається серед мов світу лише корейській. Звукозображення в японській мові передають звуки оточуючого середовища, природні явища, особливості дії, почуття і враження мовців з такою розмаїтістю конотативних відтінків, з такою докладністю та повнотою, що при їх перекладі українською (так само, як і будь-якою іншою) мовою в багатьох випадках необхідно використовувати кілька прислівників, дієприслівників або прикметників чи дієслів, щоб більш-менш адекватно передати їх семантику. Але й за цих умов значення багатьох японських оноματοпоетом можна перекласти іноземною мовою в кращому випадку лише приблизно, з меншою колоритністю та подробицями.

За японською лексикографічною традицією ономатопетична лексика японської мови розподіляється на три головні групи:

- а) **гісей-го** — голосовідтворювальні (голосозображальні) слова (яп.: *gohon-gohon; kero-kero*; укр. (відп.): *кахи-кахи; кум-кум, ква-ква*);
- б) **гіон-го** — звуковідтворювальні (звукозображальні) слова (яп.: *potori-potori, pota-pota; pori-pori!, bori-bori!, pari-pari!, bari-bari!*; укр. (відп.): *крап-крап, кап-кап; хрусь!, хрум!*);
- в) **гітай-го** — звукообразні (дієзображальні) слова (яп.: *yochi-yochi; noso-noso*; укр. (відп.): *хитко, похитуючись, непевно /рухатися, іти/; повільно, ліниво /рухатися, іти/*).

Слід зауважити, що взагалі в сучасному японському мовознавстві ономатопея, як одне з універсальних мовних явищ, трактується дещо ширше, ніж в європейському. Особливо це стосується віднесення до групи звуконаслідувань так званих дієзображальних (звукообразних) слів, які, з точки зору загальноновизначного для європейського мовознавства розуміння семантики та функцій ономатопетичної лексики, а саме — відтворення мовними засобами звуків живої й неживої природи, досить важко класифікувати як “звуконаслідування”. До речі, саме ці японські ономатопетими й викликають найбільші труднощі при їх перекладі іншими мовами:

- shizu-shizu (to)* — *тихо-тихо, повільно* (про рух, ходу);
- shyanari-shyanari (to)* — *легко-легко, граціозно* (іти); *манірно* (ступати, крокувати);
- suta-suta* — *квапливо, поспішно* (про рух, ходу);
- seka-seka* — *метушливо, нервово* (рухатися, іти);
- hara-hara* — *погойдуючись, кружляючи* (опадати, падати /про пелюстки квітів, листя, сніжинки тощо/).

Головним (формальним) критерієм віднесення цих лексем до класу ономатопетом у японському мовознавстві, на наш погляд, є їх морфемна структура, а саме — коренева редуплікація (іноді — лише подвоєння приголосних), яка значно посилює образність, метафоричність цих слів, що дозволяє не лише “бачити”, але й нібито “відчувати”, “чути” ту чи іншу, здавалося б, абсолютно “мовчазну” дію.

З особливими подробицями та образністю японські ономатопоеми передають різноманітні динамічні дії людини: рухи, жести і т. ін. Так, наприклад, у японській мові нараховується близько 40 різних ономатопоем, що характеризують ходу людини. Кожна з цих ономатопоем відрізняється від інших лише незначним нюансом. Але це значне, на перший погляд, розходження вимагає при їх перекладі великих зусиль: використання кількох синонімічних слів, описових конструкцій, розгорнутих порівнянь, фразеологічних зворотів тощо:

etchira-otchira	— <i>нестійка, хитка</i> хода;
sassa (to)	— <i>швидка, кваплива</i> хода;
shizu-shizu (to)	— <i>тиха, спокійна, повільна</i> хода;
shyanari-shyanari (to)	— <i>легка, граціозна</i> хода; <i>манірна</i> хода;
suta-kora	— <i>поспішно, квапливо бігти; стрімголов</i> утікати;
sot (to)	— <i>тихо, обережно, легко</i> ступати; <i>потайки, тайкома</i> підкрадатися;
soro-soro	— <i>уповільнена, некваплива</i> хода; <i>розмірено</i> крокувати; <i>поступово</i> просуватися;
sorori-sorori	— ще більш <i>уповільнена</i> (ніж soro-soro) хода;
ta(t)-ta(t)	— <i>стрімка, енергійна</i> хода;
chyoko-chyoko	— <i>дріботити (дрібнотати)</i> ніжками (про ходу малої дитини); <i>іти підтюпцем; тюпати</i> похапцем, чимчикувати; <i>квапливо шкандибати, шкутильгати</i> ;
teku-teku	— <i>швидка</i> хода з <i>пристукуванням</i> (аналог. укр.: цок-цок); <i>цокати</i> каблуками, <i>стукотити</i> підборами;
toko-toko	— <i>віддалений стукіт</i> дрібних жіночих кроків; <i>далекий цокіт “гета”</i> (японські дерев’яні сандалі);
doshi-doshi	— <i>дуже повільна</i> хода; <i>важка, повільна</i> хода огрядної людини;
doshin-doshin	— ще більш <i>повільніша й важча</i> (ніж doshi-doshi) хода;
totto	— <i>дуже швидка, стрімка</i> хода; <i>поспішно, стрімко</i> вийти (чи вибігти) з якогось приміщення, покинути місце;

tobo-tobo	— уповільнена хода втомленої людини; <i>плентатися, тягтися; ледве-ледве сунутися, посуватися</i> ;
noko-noko	— <i>нерішуча</i> хода сором'язливої людини; хода людини, що соромиться (або робить вигляд, що соромиться) та ніяковіє;
noso-noso	— <i>лінива, повільна</i> хода;
nosori-nosori	— ще <i>більш лінива й повільніша</i> (ніж <i>noso-noso</i>) хода;
nosshi-nosshi	— <i>поважна впевнена</i> хода шляхетної (знатної) людини; <i>упевнена розмашиста</i> (широкими кроками) хода великої за розмірами тварини (напр., слона, верблюда);
noro-noro	— <i>дуже повільна й млява</i> хода; <i>насилу волочити (ледве тягти)</i> ноги;
hyoro-hyoro	— <i>непевна нестійка</i> хода; <i>плентати</i> ногами, ледве <i>плентатися</i> ; хода, що <i>поступово уповільнюється</i> ;
fura-fura	— <i>нестійка з погойдуваннями</i> хода; <i>іти, похитуючись, погойдуючись</i> ;
bura-bura	— <i>безцільне ходіння; розмірена, повільна (нецілеспрямована)</i> хода (під час прогулянки, ознайомлення з містом); <i>тинятися, вештатися, швендяти</i> ;
furari-furari	— хода, подібна до <i>bura-bura</i> , але в супроводі когось чи з опорою на щось (палицю, ціпок, посох тощо);
burari-burari	— хода, подібна до <i>bura-bura</i> , але ще <i>повільніша</i> ;
pata-pata	— <i>тьоп-тьоп, шльоп-шльоп</i> (про дитячу ходу, звук босих ніг);
peta-peta	— <i>ходіння босоніж</i> ; <i>ходіння босоніж</i> по мокрій підлозі, калюжах тощо;
yukkuri	— <i>некваплива</i> (цілеспрямована) хода;
yuttari	— <i>тиха, спокійна</i> хода; <i>вільна, неутруднена</i> хода;

yuru-yuru	— хода, подібна до <i>yukkuri</i> , але більш повільна й розмірена;
yota-yota	— <i>шкандибати, шкутильгати; хитлива (хитка) хода; незграбна, вайлувата</i> (“ведмежа”) хода;
yobo-yobo	— хода на <i>тремтячих ногах; шкандибання, кульгання; недбала хода безтурботної людини;</i>
yoro-yoro	— <i>незбалансована, непевна, хитка</i> хода [9:236-243].

Найчастіше ономатопоетична лексика зустрічається в японській розмовній мові, у деяких фольклорних жанрах (насамперед — у казках), а також у художній літературі, причому як у поетичних, так і драматичних та прозових творах. Результати статистичних досліджень японських лінгвістів показали, що в 17 класичних художніх творах найвідоміших письменників XIV-XIX ст., які в цілому містять 2133 речення, нараховується 246 речень (11,5%) з використанням різних ономатопоемом.

В 1997-1998 рр. нами був проведений лінгвістичний експеримент, мета якого полягала у виявленні можливості адекватного евристичного сприйняття семантики ономатопоетичної лексики японської мови українцями й, навпаки, — українських ономатопоемом японцями. Тобто йшлося про можливість індивіда розпізнати значення іншомовних звуконаслідувань, фонетичне оформлення яких у неспорідненій мові дуже часто кардинально відрізняється від звукових оформлень аналогічних за своєю семантикою слів у рідній мові.

Двадцятьом учасникам експерименту з обох боків, тобто двадцятьом японцям і двадцятьом українцям, було запропоновано евристично семантизувати близько тридцяти іншомовних опоматопоемом, умовно розподілених нами на п'ять семантичних груп за їх узагальненою тематикою:

- група № 1: звуковідтворювальні “природні” ономатопоетоми;
- група № 2: звуковідтворювальні “механічні” ономатопоетоми;
- група № 3: голосовідтворювальні “людські” ономатопоетоми;
- група № 4: голосовідтворювальні “тваринні” ономатопоетоми;
- група № 5: дієзображальні ономатопоетоми.

Останню групу — групу дієзображальних ониматопоемом можна віднести також до звуко-дієзображальних. Оскільки умови експерименту для більшої об'єктивності його результатів вимагали дзеркального співвідношення ониматопоемом з обох боків, а в українській мові, як це добре видно вже з наведених нами прикладів, точних аналогів японським дієзображальним ониматопоетичним словам практично нема, ми були змушені шукати більш-менш відповідні або ж близькі за семантикою дієзображальні слова в обох мовах.

Отримані результати експерименту наводяться у відповідних таблицях. У першій колонці містяться японські звуконаслідування, а у другій — їх українські семантичні аналоги. Після кожної пари відповідних ониматопоетичних одиниць у наступних колонках указується відсоткова кількість учасників експерименту (спочатку — українців, потім — японців), які дали правильні відповіді стосовно можливого значення цих звуконаслідувань у чужій мові. Необхідно підкреслити, що ніхто з учасників експерименту на час його проведення відповідної іноземної мови не знав і до цього не вивчав.

Група № 1. Звуковідтворювальні “природні” ониматопоеми

Японські ониматопоеми	Українські ониматопоеми	Українці (20 чол.)	Японці (20 чол.)
pota-pota	кап-кап	35%	25%
toku-toku	буль-буль	30%	25%
boki!	хрусь!	70%	70%
У середньому:		45%	40%

Група № 2. Звуковідтворювальні “механічні” ониматопоеми

Японські ониматопоеми	Українські ониматопоеми	Українці (20 чол.)	Японці (20 чол.)
chiku-taku	тік-так	80%	100%
boron-boron	тринь-бринь	45%	55%
chirin-chirin	дзень-дзень	55%	80%
poppo	ту-ту	35%	60%
bu-bu	пі-пі	40%	70%
ba-a-n!	бах!	50%	65%
У середньому:		51%	72%

Група № 3. *Голосовідтворювальні “людські” ономатопоеми*

Японські ономатопоеми	Українські ономатопоеми	Українці (20 чол.)	Японці (20 чол.)
shi-i	тсс (цить)	60%	100%
gera-gera	хи-хи-хи	25%	95%
gohon-gohon	кахи-кахи	20%	95%
wa-a-n-wa-a-n	уа-уа	90%	100%
У середньому:		49%	97,5%

Група № 4. *Голосовідтворювальні “тваринні” ономатопоеми*

Японські ономатопоеми	Українські ономатопоеми	Українці (20 чол.)	Японці (20 чол.)
wan-wan	гав-гав	45%	70%
bu-bu	рох-рох	10%	15%
nya-nya	няв-няв	65%	100%
mou-mou	му-му	80%	95%
hin-hin	іго-го	30%	10%
kokekoko	кукуріку	100%	100%
kero-kero	кум-кум	45%	70%
У середньому:		62,5%	76%

Група № 5. *Дієзображальні ономатопоеми*

Японські ономатопоеми	Українські ономатопоеми	Українці (20 чол.)	Японці (20 чол.)
hiso-hiso	шу-шу-шу	10%	35%
mo-gu-mo-gu	плям-плям	25%	50%
pachi-pachi	хлоп-хлоп	5%	40%
chyoki-chyoki	чик-чик	25%	45%
yochi-yochi	туп-туп	10%	35%
shyu-shyu	пшик-пшик	25%	40%
ton-ton	тук-тук	20%	40%
У середньому:		17%	41%

За результатами цього експерименту можна зробити декілька важливих, як на нашу думку, висновків.

По-перше, уже один той факт, що індивід, абсолютно не знайомий з тією чи іншою іноземною мовою, може адекватно семантизувати окремі, хоч і специфічні, але все-таки іншомовні лексичні одиниці, безперечно свідчить не тільки про об'єктивну фонетичну вмотивованість переважної більшості звуконаслідувань у будь-якій мові, а й про певну звукову та семантичну універсальність цієї лексики.

По-друге, учасники експерименту — українські мовці загалом дали 45% правильних відповідей, тоді як японці в цілому розпізнали семантику більше 65% оноματοпоетом невідомої їм мови. На наш погляд, це може об'єктивно свідчити про те, що мовці багаті на звуконаслідувальну лексику мови більш здібні до сприйняття звуків та адекватного розпізнання (у тому числі — й евристичного) семантики іншомовних слів у порівнянні з носіями тієї мови, у якій оноματοпоетична лексика менш розповсюджена.

По-третє, результати експерименту доводять, що, якщо здатність українців евристично розпізнавати значення *звуківідтворювальних* і *голосовідтворювальних* японських оноματοпоетом приблизно відповідає здатності у цьому відношенні японців, то їх потенційна спроможність самостійно семантизувати дієзображальну оноματοпоетичну лексику іншої мови дуже мала.

На закінчення підкреслимо, що адекватний переклад українською мовою японської оноματοпоетичної лексики, досить частотної в деяких сферах мовленнєвої діяльності японців, ускладнюється ще й браком спеціальних двомовних словників, а також тим, що в підручники з японської мови як іноземної ці слова, як правило, не включаються. Повною мірою це стосується й українсько-японської навчальної лексикографії та методики викладання.

Що ж до наукової і практичної доцільності проведеного експерименту, то зауважимо, що нашою головною метою є створення у майбутньому японсько-українського оноματοпоетичного словника, відбір оноματοпоетом до якого передусім має здійснюватися за принципом їх частотності в японській мові, а докладність тлумачення семантики, тобто обсяги окремих словникових статей, значною мірою мають залежати саме від потенційної склад-

ності сприйняття значення тієї чи іншої японської ономатопеями українськими мовцями.

1. Бенвенист Э. О природе лингвистического знака // Общая лингвистика. — М., 1974.
2. Маслов Ю. С. Введение в языкознание. — М., 1975.
3. Соссюр Ф. Курс загальної лінгвістики. — К., 1998.
4. Ульман С. Семантические универсалии // Новое в лингвистике. — Вып. V. Языковые универсалии. — М., 1970.
5. Шанский Н. М., Тихонов А. Н. Современный русский язык: В 3-х частях. — М., 1981. — Ч. 2.
6. Щерба Л. В. О частях речи в русском языке // Избранные работы по русскому языку. — М., 1957.
7. Юсип-Якимович Ю. В. Ономатопея як абсолютна та семантична мовна універсалия // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія філологічна. — Вип. 3. — Ужгород, 1998.
8. Якобсон Р. Избранные работы. — М., 1985.
9. Chang A. C. Gitaigo, giongo bunrui yoho jiten. — Tokyo, 1991.

О. В. Антонюк

Когнітивні складники концепту *вода* в українських народних казках

Когнітивна лінгвістика розглядає мову як особливу семіотичну систему, що водночас є об'єктом і внутрішнім, і зовнішнім для суб'єкта. Це система організації та вдосконалення інформації, способів її подання у комунікативних процесах. В межах когнітивної лінгвістики лексична структура являє собою результат взаємодії когніції людини із семантичними параметрами конкретної мови [4, 53].

Одним із найважливіших понять когнітивної семантики є поняття *концепту*, яке використовують для пояснення одиниць ментальних ресурсів нашої свідомості. Існує багато точок зору на те, що саме в мові відповідає концепту [4, 90]. Найбільш ґрунтовним нам здається уявлення, що концепти мають складну структуру: частина інформації закріплюється в універбах, частина – у словосполученнях, реченнях, частина – в образах, схемах, прецедентних текстах, метафорах тощо, тобто має співвідношення з системою культури.